

Terminologia ciesielska

1. Trasowanie – rozmierzenie i rozrysowanie na materiale drzewnym danego elementu, który chcemy wykonać.
2. Narzędzia do trasowania – ołówek stolarski, metr składany, kątownik prosty, kątownik nastawny, cyrkiel, poziomica, pion, wzornik/szablon/, miara zwijana, macka /narzędzie do pomiaru średnicy wałka, otworu/
3. Obróbka ręczna drewna – narzędzia do ręcznej obróbki drewna: siekiera, piły / poprzeczna, ramowa, grzebieniowa, otwornica, płatnica/, strugnica stolarska lub stół ciesielski, skrzynka uciosowa /do przecinania listewek pod kątem prostym lub 45 stopni/, strugi /równiak, zdzierak, gładzik, spust, kątnik/, dłuta/ do wykonania gniazd i bruzd/ dłuta płaskie, pobijak/pucka – młotek drewniany/ ośnik – do korowania drewna, łapa ciesielska/rak – narzędzie do prac demontażowych deskowań, rusztowań.
4. Obróbka maszynowa drewna – maszyny, obrabiarki do drewna – pilarki/ ramowe, taśmowe, tarczowe, łańcuchowe/, strugarki/równiarki, grubościówka/ wiertarka, frezarki, szlifierki, wyrzynarki.
5. Elektronarzędzia do obróbki drewna – wiertarki, wkrętarki, wyrzynarki, szlifierki / kątowna, oscylacyjna, taśmowa/, dłuto mechaniczne, tarczówka ręczna.
6. Sposoby łączenia elementów drewnianych:
 - połączenia ciesielskie zwane wrębowymi np. połączenia na jaskółczy ogon, na zwiżdżenie, na nakładkę prostą, /na zamek francuski na zamek podhalański, na czop, na wręb cofnięty itp.
 - połączenia klejone, gdzie łącznikiem elementów drewnianych jest klej
 - połączenia łącznikowe, za pomocą metalowych łączników takich jak: klamry ciesielskie, skowy czyli płytki metalowe perforowane lub kolczaste, gwoździe, śruby, sworzenie / kołki metalowe/ pierścienie zębate
7. Ściany drewniane – wieńcowe: z płazów, z okrągłaków wyłobionych, z elementów prostokątnych z wypustami, z połowizn.

Ściany o konstrukcji szkieletowej – konstrukcja sumikowo-łatkowa, konstrukcja ryglowa, konstrukcja z desek i bali tzw. szkielet kanadyjski.

Elementy ścian drewnianych :

- podwalina, pierwszy poziomy element ściany drewnianej, spoczywający na podmurówce lub ścianie fundamentowej na warstwie izolacji przeciwwilgociowej, podwalina musi być zakotwiona w podmurówce/ ścianie fundamentowej/
- słupy, rygle, zastrzały- to elementy ściany szkieletowej ryglowej,
- oczep to ostatni poziomy element każdej ściany drewnianej

- sumiki to poziome elementy ściany o konstrukcji sumikowo-łatkowej wsuwane w wyżłobione wykonane w łatkach czyli sumikach, sumiki to też krótkie poziome elementy ściany wieńcowej znajdujące się między otworami okiennymi,

Ściany wieńcowe powstają przez połączenia elementów poziomych w narożach/ węłach/ za pomocą połączeń węglowych takich jakich jak: zamek francuski, zamek podhalański, nakładkę prostą, jaskółczy ogon.

Mszenie – uszczelnianie szpar między belkami przy pomocy wełny drzewnej zwanej płazami.

8. Stropy drewniane – elementy stropów drewnianych: belki stropowe, ślepy pułap, podsufitka, ślepa podłoga, biała podłoga / podłoga z desek/, legary

- strop cichy zwany też szkolnym jest to strop z podwójnym belkowaniem niezależnym

-strop kasetonowy – strop z krzyżującymi się belkami, często ozdobnie wykonany

- strop nagi – najprostszy rodzaj stropu z widocznymi belkami od spodu

9. Konstrukcje dachowe ciesielskie – więźby dachowe

Rodzaje więźb dachowych tradycyjnych

- krokwiowa

- jętkowe / bez podparcia jętki, z jętką jednokrotnie podpartą, z jętką dwukrotnie podpartą/

- płatwiowo – kleszczowa

- wieszarowe /jednowieszarowa, jednowieszarowa z krzyżulcami , dwuwieszarowa/

- kozłowa

Elementy więźb dachowych:

- krokwie – elementy ukośne w kalenicy połączone ze sobą na nakładkę prostą lub na zwidłowanie u dołu oparte na belce wiązarowej lub na płatwi stopowej

- jętki poziome elementy będące pośrednim podparciem krokwi, połączone z krokwiami na półjaskółczy ogon

- płatwie / stopowa, pośrednia, kalenicowa/ poziome belki biegnące wzdłuż więźby dachowej, stanowią podparcie dla krokwi

- słupy zwane też stolcami pionowe elementy służą do podpierania płatwi i przenoszenia z nich obciążeń na belki stropowe

- kleszcze to elementy poziome obejmujące obustronnie słupy i krokwie, połączone z krokwiami na półjaskółczy ogon

- miecze to elementy ukośne służą do podłużnego usztywnienia więźby dachowej, nachylone są pod kątem 45 stopni

- namurnice / murłaty / belki spoczywające na murze rozkładają równomiernie skupione obciążenia z więzara dachowego na mur.

Kształty dachów o połaciach płaskich: jednospadowy, dwuspadowy, czterospadowy, naczółkowy, mansardowy, uskokowy zwany polskim, pilasty, namiotowy, wklęsły, zakopiański zwany podhalańskim,

W dachach czterospadowych występują krawężnice czyli krokwie narożne i kulawki czyli krokwie oparte na krawężnicach, krótsze od krokwi zasadniczych.

10. Pokrycia dachowe drewniane: z desek czyli dranic, z gontów / krycie pojedyncze, krycie podwójne zwane na dubelt/, z wiórów osikowych.

11. Detale charakterystyczne dla architektury podhalańskiej:

- sosrąb – belka pod sufitem, na niej opierają się belki stropowe, sosrąb jest często